

DE EXCURSIE DER HAAGSE MALACOLOGEN NAAR ANTWERPEN.

Nadat de heer van Haren op een van de Haagse contactavonden enkele fossielen had laten zien, die hij in de bouwput van de Boudewijnsluizen had gevonden en, aangemoedigd door zijn successen, ook enkele andere leden de verre trip naar Antwerpen hadden ondernomen, was er bij wijze van spreken geen houden meer aan: er moest en zou een gemeenschappelijke excursie naar deze rijke vindplaats georganiseerd worden!

Er bleken juist liefhebbers genoeg om een Volkswagenbusje te bemannen en zo werd op 14 Maart 1954 in alle vroegte de tocht naar Antwerpen ondernomen. Aanvankelijk liet het weer zich niet al te best aanzien, maar de Bilt had ons moed ingesproken en de stemming aan boord van het knalrode busvehikeltje was dan ook in velerlei opzicht aan de optimistische kant. En de Bilt hield nog woord ook, want we hadden de Moerdijk nog maar amper achter ons of de zon kwam door de wolken gluren, steeds meer blauw werd zichtbaar aan de hemel en pas toen we 's avonds al weer een heel eind op weg naar huis waren trok de boel weer dicht. Maar toen kon de sombere Hollandse hemel de voldane stemming van het zwaar met prachtige vondsten beladen negental niet meer verstoren.

Ruim zes uur lang hadden we de Antwerpse modderbergen op en af geklauterd, behalve talloze mollusken waren er zakken vol gruis en hele kluiten modder (waarvan er een een compleet wervellichaam van een fossiele walvis bleek te bevatten) naar onze rugzakken verhuisd en het arme Volkswagentje reed dan ook bijna op zijn „tandvlees". Maar desondanks kwamen we toch nog op een redelijk uur weer in Den Haag terug en konden we ons gaan voorbereiden op de wekenlange arbeid van uitzoeken, zeven, sorteren en determineren.

Sindsdien heeft „Antwerpen" een vast programmapunt van al onze contactavonden uitgemaakt; iedere maand groeide het aantal gevonden soorten en al zijn op dit ogenblik nog lang niet alle vondsten op naam gebracht, in verband met de inmiddels naar hetzelfde terrein gehouden verenigingsexkursie lijkt het ons niet ondienstig om de tot op heden bekend geworden resultaten vast te publiceren. De hierna volgende lijst kan later altijd nog weer uitgebreid worden; de redactie van het C.B. stelt het ten zeerste op prijs om aanvullende opgaven (ook van vondsten, gedaan op andere excursies) te mogen ontvangen.

Aan de excursie van 14 Maart 1954 nam als gast deel dr. C.O. van Regteren Altena (RA) uit Oegstgeest, verder de Haagse leden J.J. Bernard (JB), D.J. Boerman (DB), H. v. Haren (HH), P. Kaas, (PK), L.S. Paardekooper (LP), M. Verhoeven (MV) en K. Wanningen (KW), terwijl voorts H.G. de Smit (HS) zich door zijn zoon liet vertegenwoordigen en A.L. Brandhorst (AB) zich naderhand nog verdienstelijk heeft gemaakt met het uitzoeken van Antwerps gruis.

Wanneer van een bepaalde soort slechts enkele exemplaren gevonden werden, is dit aantal achter de soortnaam vermeld, terwijl tevens de initialen van de vinder(s) genoemd zijn. Voorts beduidt het teken @: bij Gastropoda dat ook opercula gevonden werden en bij Lamellibranchia dat zich bij de gevonden exemplaren ook doubletten bevonden. Tot op heden zijn dan de volgende vondsten op naam gebracht:

GASTROPODA.

Admete wouweri Harmer (1, HH)	C. cordatus (A. Bell) (2, DB, KW)
Aporrhais pes-pelecani (L) var. minor B.D.D.	Cylichna cylindracea (Penn.)
Asthenotoma bipunctula S. Wood (4, LP, HS, RA)	Emarginula crassa J. Sow.
Atractodon elegans Charlesw. (4, KW, FK, HH)	Epitonium frondiculum (S. Wood)
Acteon noae J. Sow. (1, HS)	Eulima subulata Donovan
Buccinum undatum (L)	Galeodea bicatenata (J. Sow.)
Calliostoma papillosum (da C.) (1, HS)	Gibbula octosulcata Nyst
C. zizyphinum conuloide (Lam.)	Hydrobia inusitata Beets
Calyptraea chinensis (L)	Lacuna suboperta (J. Sow.) (5, RA, HH, LP, PK)
Cancellaria jonkairiana Nyst	Lepeta spec.
Capulus ungaricus (L)	Liomesus dalei (J. Sow.)
C. obliquus S. Wood (2, LP)	Mangelia altenai Brakman
C. unguis (J. Sow.)	M. keepingi (Eth. & Bell) (2, PK, HS)
Cerithiopsis tubercularis (Mont) (1, HS)	Nassarius consociatus (S. Wood)
Clathrus clathratulus (Kanm.) (1, HS)	N. labiosus (J. Sow.)
C. minutus (? HS)	N. lamellilabris (Nyst) (3, PK, HH)
C. frondosus (2, HH)	N. pygmaeus (Lam.) (JB, HS)
Colus curtus (Jeffer.)	N. reticosus (J. Sow.)

- Melampus pyramidalis* (J.Sow.) (1, LP)
Natica catena (da Costa)
N. exvarians (1?, HS)
N. millepunctata, *multipunctata* S. Wood @
N. proxima (1?, HS)
Neptunea despecta (L.) (1, DB)
N. contraria (L.)
Nucella lapillus incrassata (J.Sow.)
Nucella tetragona (J.Sow.)
Odostomia conoidea (Brocchi)
Patelloidea virginea (Müll.) (2, HH, PK, JB)
Philbertia gracilis (Mont.) (1, HS)
Ph. linearis (Mont.) 1, HS)
Pirula condita (Brogniart) (1, LP)
Retusa subcylindrica (Brown)

- Rhizorus acuminatus* Brug.
Ringicula ovata A. Bell
Rissoa obscoleta (S. Wood) (1, RA)
Terebra inversa Nyst
Tornus subcarinatus (Mont.)
T. belgicus (Glibert) (1, RA)
Tricla lignaria (L.)
Triphora perversa adversa (Mont.) (1, HS)
Trivia spec. (1, DB)
Turbonilla internodula (S. Wood)
T. elegantissima (Mont.) (1, AB)
Turris turrifera (Nyst in d'Om.d'H.)
Turritella incrassata J.Sow.
T. communis Risso var. *tricarinata*
Voluta lamberti (J.Sow.)

SCAPHOPODA

- Dentalium entalis* L. (2, HS, DB)

LAMELLIBRANCHIA

- Angulus donacinus* (L.)
Anomia patelliformis L. @
Anomia squamula L. @
Arca tetragona Poli (1, RA)
A.pectunculoides Scacchi (2, LP, RA)
Astarte basteroti de la Jonk. @
A. burtinea de la Jonk.
A. incerta S. Wood @
A. obliquata J. Sow.
A. omali de la Jonk. @
A. triangularis Mont. @
Abra prismatica (Mont.) (1, LP)
A. fabalis S. Wood (5 HS, LP)
A. alba (W. Wood) (1, PK)
Cardita chamaeformis (Leathes m.s. J.Sow.)
C. scalaris (Leathes m.s. J.Sow.)
C. corbis Phil. (1, AB)
Cardium edule edule L. @
C. edule edulinum J.Sow.
C. scabrum Phil. (1, AB)
Chlamys harmeri v.R.A.
Ch. opeccularis L. @
Ch. tigerina (Müll.) (4, MV, JB, HH)
Corbula complanata J.Sow.
C. gibba (Olivi) @
Cultellus pellucidus (Penn.) @
Cyprina islandica (L.) (6, JB, DB, LP, PK)
Cyrtodaria angusta (Nyst & W.) @
Digitaria digitaria (L.)
Diplodonta dilatata @
Dosinia exoleta (L.) @
D. lupinus linctus (Mont.) (5, PK, HS)
Ensis spec. (*gladiolus*?)
Erycinia kautskyi Glibert @
Gari fervensis (Gmel.) @
Gari costulata (1, LP)
Gastrana laminosa (J.Sow.)
Gastrochaena dubia (Penn.) @ (1, HH)
Glossus humanus (L.) (3, DB, HH, PK)
Gouldia minima (Mont.) (1, HS)

- Glycymeris glycymeris variabilis* (J.Sow.)
G. pilosa deshayesi (Mayer) @
Hiatella arctica (L.) @
Kellia suborbicularis (Mont.) @
Laevicardium decorticatum (S.Wood) @
L. cyprium (1?, LP)
L. parkinsoni (J.Sow.)
Lajonkairea lajonkairi (Payr.) (1, HH)
Lima subauriculata (Mont.) (2, LP)
L. loscombi J.Sow. (1, HS)
Lutraria magna (da C.) (2, HH)
Leda pygmaea (von Münster) (1, HH)
Limopsis anomala (Eichwald) (2, LP, JB)
Macoma obliqua (J.Sow.) @
M. balthica (L.)
Mesodesma deaurata (Turton) (1, JB)
Modiolus phaseolinus (Phil.) (5, LP)
M. sericea Brocchi (1, HS)
Montacuta coarctata (S. Wood)
M. substriata (Mont.) (1, HS)
Mysella bidentata (Mont.)
Mya arenaria L. @
M. truncata L. @
Mytilus edulis L. @
Nucula nucleus (L.)
Nucula laevigata J.Sow. @
Nucula proxima Say @
Ostrea edulis L. @
Panopaea faujasi Men. de la Groye @
Pecten maximus complanatus J.Sow.
P. maximus westendorpianus (N. & W.) (1, RA)
Phacoides borealis (L.) @
Ph. crenulatus (S.Wood) @
Pholadomya hesterna J.Sow. (1, HS)
Pinna rudis L. @
Propeamussium simile (Laskey) 1, LP)
Pitar rudis (Poli) (3, DB, HH, LP)
Pycnodonta navicularis (Br.) (1, RA)
Pygocardia rustica (J.Sow.) @
Solecardia woodi Cossmann (1, HS)
Solecurtus scopula (Turton) (2, HH, KW)

<i>S. strigillatus</i> ? (1, HS)	<i>Th. pubescens</i> (1, PK)
<i>Spisula arcuata</i> (J.Sow.) 2, DB	<i>Th. distorta</i> (Mont.) (3, DB, MV)
<i>S. subtruncata</i> (da C.)	<i>Venerupis striatella</i> @
<i>Taras trigonulus</i> var. <i>astartea</i> (Nyst)	<i>Venus casina</i> L.
<i>Tellina bendeni</i> (Nyst & W.) @	<i>Venus ovata</i> Penn.
<i>T. tenuis</i> da Costa	<i>Venus imbricata</i> (J.Sow.) (1, ?)
<i>Thracia phaseolina</i> (Lam.) (1, PK)	<i>Yoldia semistriata</i> (S.Wood.)

De excursie was dus wel de moeite van de inspanning en de verre reis waard geweest: In totaal vonden we met z'n negenen minstens 162 verschillende molluskensoorten (Gastropoda 66, Scaphopoda 1, Lamellibranchia 95), terwijl verder ook nog fossielen uit andere diergroepen (Crustacea, Bryozoa, Echinodermata en zelfs Mammalia!) werden bemachtigd. Een resultaat dat onze recente fauna het schaamrood naar de kaken zou moeten jagen!

D. J. Boerman.